

BEREGVIDÉKI HELYSÉGNEVEK

A múlt század 90-es éveinek elején sok szó esett a kárpátaljai sajtóban és a magyarországi névtani kiadványokban is a kárpátaljai helységnevek kérdéséről (LIZANEC 1990; BÍRÓ 1993). Ekkor kezdődött ugyanis az a folyamat, amely a vidék településneveiben immár az ötödik (BEREGSZÁSZI 1997: 356) tömeges helységnév-változtatást hozta. A történelem viharai ugyanis nemcsak a lakosságot viselték meg, hanem megszenvedték azokat falvaink, városaink nevei is. Ez utolsó változtatás azonban pozitív volt, ennek köszönhetően sok magyarlakta település újra történelmi magyar nevét viselheti, és nem a 40-es években hatóságilag megállapított orosz vagy ukrán nevet. A névváltoztatás elveinek kidolgozása éles vitát kavart, amelynek végén az Ungvári Hungarológiai Központ által elfogadott szempontok alapján állították vissza a települések neveit. Az egyik fontos elv volt az, hogy lehetőleg minden község az évszázadokon át használt, eredeti nevét viselje. Mivel a vidék falvainak s városainak zöme az Árpád-korban létesült, nevük is abból a korból származik. Az alábbiakban azt szeretném megvizsgálni, hogy mi szolgált alapul a névadás során, és milyen névadási típusok a legelterjedtebbek.

Az általam vizsgált terület Kárpátalja egyik legkisebb járása, a Beregszászi járás, ahol magam is lakom. Hivatalos közigazgatási egységként 1946. január 22-én jött létre Beregszász központtal a történelmi Bereg vármegye déli részén. Északról a Munkácsi járással, keletről az Ilosvai és a Nagyszőlősi, nyugatról az Ungvári járással határos. Sík vidék, néhány kisebb vulkanikus kiemelkedéssel. Területe 700 négyzetkilométer, lakosainak száma 1999-es adatok szerint mintegy 85 ezer fő volt, ennek 67%-a magyar nemzetiségű. Beregszász megyei jogú város kb. 30 ezer lakossal, ennek valamivel több, mint a fele magyar anyanyelvű. A lakosság nemzetiségi arányaiban csak a 20. században történtek nagyobb változások, addig a vidék nagyjából színmagyar volt. A 19. század 20–30-as éveiben megkezdődött a cseh és ruszin lakosság betelepítése Kárpátalja magyarlakta területeire azzal a nem titkolt céllal, hogy megváltoztassák a vidék etnikai összetételét. Ennek eredményeként számos telepes kapott földbirtokot, míg a magyarok kimaradtak a földosztásból. Összesen 11 telepet hoztak létre, többségüket a járás területén. „A Bátyú melletti Svobodá-n »Szabadság« néven három kolóniát létesítettek a korábbi Lónyay-uradalom területén. Az új települést Badó-tanya, Bagolyszállás, Csarondahát, Hosszúgorond, Kisbakos, Rókafarok, Újbátyú és Újtanya külterületi lakott helyeiből alakították ki.” (BOTLIK 2000: 181). De létesült telep *Bátyú* és *Bótrágy* között *Újbótrágy* néven, valamint a Beregszásztól délnyugatra fekvő *Tiszacsomá*-hoz tartozó *Hedzpusztá*-n, valamint *Beregsom*-ban a korábban szintén Lónyay tulajdonban lévő tanyán (mai neve *Kastanovo*). A Beregszász melletti *Tasnád-tanya*-ra az 1920-as években hoztak ruszinokat. A tanya mára településsé fejlődött *Tasnád* néven. Így jött létre *Macsole* mellett *Hunyadi* falu is. Az újonnan keletkezett falvak mellett egyesek nevei eltűntek a térképekről. Ennek oka nem pusztulásukban, hanem a községegyesítésekben keresendő. A 40-es évek elején *Kisgút* és *Nagygút* falvak előbb *Kétygút*, majd *Gút* néven egyesültek, az 50-es években olvadt egybe *Mezőhomok Dédá*-val, *Ardó* és *Bulcsu Beregszász*-szal. Dolgozatomban ezeknek az „eltűnt” falvaknak a neveit is elemzem.

A járásban ma 45 település található, ezek 30 községi és nagyközségi tanácshoz tartoznak. Az alábbiakban e települések neveit vizsgálom meg. Munkámban nagy segítségemre volt KISS LAJOS kitűnő munkája, a Földrajzi nevek etimológiai szótára. Szomorú-

an kellett tapasztalnom, hogy a járás területéről több település neve nem szerepel a kiadványban.

A különböző típusok felállításánál KÁLMÁN BÉLA (1996), HAJDÚ MIHÁLY (1994) és KRISTÓ GYULA (1976) munkáit vettem alapul. Két csoportban vizsgálom a neveket. Az elsőbe tartoznak azok a nevek, amelyek magyar névadással keletkeztek, a másodikba pedig a nem magyar névadás útján létrejöttek kaptak besorolást.

I. Magyar név

1. Köznévi eredetű helységnevek

Közvetlenül a tájra utaló helységnevek: A helységnevek legrégebbi rétegéhez tartoznak a természeti környezetre utaló ún. természetes nevek. Ezek keletkezésekor maga a táj adott alapot a névadáshoz. A beregszászi járási településnevek között a következők kapták nevüket ez alapján: *Homok* (1356: *Humuk*, 1357: *Homak*: ComBer.) ma már nem önálló település, az 50-es években egyesült *Dédá*-val; *Kovácszó* (*kova+aszó*) (1270–2/1295: *Koazou*: GYÖRFFY I: 543), *Macsola* (1327: *Machala*: GYÖRFFY I: 544) a *mocsolya* ~ *macsola* szóból, amely 'pocsolya, len- v. kenderáztató' jelentésben fordul elő. Ide soroltam be a *Nagybereg* (1214/1550: *Beregu* VárReg. 314) és *Beregújfalú* (1261: *Perek*, 1398: *Wyfalu*, 1401: *Bereg Wyfalu*: ComBer.) neveket is KÁLMÁN BÉLA nyomán, aki ebbe a csoportba tartozónak tartja a *Bereg* nevet, mivel az a *berek* 'vízparti erdő'-ből ered.

Növénynévi eredetű: *Som* (1270/1272/1476: Sumy: GYÖRFFY I: 547). Ugyanez a *som* növénynév megtalálható még a *Somogy megye*, a *Somló* ~ *Somlyó* hegynevekben is. Meglepő, hogy mindössze ez az egy név ered növénynévből, pedig a terület növényvilága rendkívül változatos.

Állatnévből eredő helységnév: *Kígyós* (1332: *Kykos*, 1349: *Kygos*: GYÖRFFY I: 542). Ezt a helynevet az állatnevekből keletkezett helységnevek közé soroltam, de egyes vélekedések szerint itt a névadó nem a *kígyó* állatnév volt, hanem valamely közeli patak, amelyben kígyók voltak. Egy helyi monda szerint viszont az erdőben található sok kígyóról kapta a nevét. Tény viszont, hogy a középkorban kígyós barátok laktak itt. *Nagybakos*, *Kisbakos* Lónyay-tanyákból váltak településsé a 20-as években. Korábban juhtenyésztéssel foglalkoztak az itteni majorságokban.

Emberi építményről elnevezett helység: A járás területén feküdt a Szernyemocsár, melyet a XVII. századtól fokozatosan kezdtek lecsapolni. E mocsár egyes kiemelkedő, szárazabb részein több település is létrejött. Ilyen pl. *Gát* (1374: CSÁNKI I: 415), melynek neve a mocsár vizét levezető folyón épített egykori gáttól származik. Szintén emberi építményre utal az egykori borzsovai vár nevét viselő *Vári* (1320 k.: *Vary*: GYÖRFFY I: 550) neve. Kisebb, harang felfüggesztésére szolgáló építmény emléként őrizi *Harangláb* (14. sz.: *Harangláb* (az adat közlése nélkül): CSÁNKI I: 415; 1520: *Haranglaab*: ComBer. 53) falu elnevezése.

Víznevi eredetű helységnév: A földrajzi nevek közül a vizek nevei élnek a legtovább, s gyakran előfordul, hogy egy település arról a folyóról, patakról kapja a nevét, amely mellett felépült. Kárpátalján a legtöbb víznev szláv eredetű, azokon a területeken is, ahol a magyarság évszázadok óta él. A vízneveket tehát a szlávoktól vettük át, s a későbbiekben magyar névadással váltak helységnévvé. KISS LAJOS szerint a *Zápszony* (1388: *Sabsol*: ZsigmOkl. I: 38; 1472: *Sapsol*: CSÁNKI I: 420) név bizonyíthatóan víznevi eredetű (1270/1272: „*aqua Zabezwl ... defluit in aquam Zyrnua*”). Én ebbe a kategó-

riába soroltam a *Bótrágy* (1270/1272/1467: *Boltrag*: GYÖRFFY I: 535) nevet is, annak ellenére, hogy KISS LAJOS inkább személynévi eredetűnek tartja. ORTVAY ugyanis 1270-ből az Árpádkori Új Okmánytárra hivatkozva (ÁÚO. VIII. 261) közöl egy *Boltrag aqua* nevet, amely a Szernye folyó egyik mellékága. Ilyen nevű patak még a XIX. század végén is volt a község közelében, sőt a névre magam is találtam adatokat helyszíni gyűjtésem során.

Foglalkozásnévből alakult helynevek: *Ardó* (1904: *Beregardó*: Hnt. 1944. 655, de l. 1796: *Beregszász vég Ardó*, 1721: *Végh Arda*: ComBer. 35, 1553: *BereghazArdo*: uo. 1480: *Zaazardo*: uo., és 1332–5: *Ordow*: GYÖRFFY I: 528 is). A magyar nyelvterület északkeleti részén nagy számban fordulnak elő az *Ardó* helynevek. Ez az egykoron nagy kiterjedésű erdőségeknek köszönhető. A falunév az *erdő-óvó* (erdőőr) foglalkozásnévből alakult ki. A királyi erdőkre felvigyázó embereket nevezték így. A falut a beregi erdőségeket felügyelő erdőőrök alapították. *Gát* közelében fekszik *Csikósgorond*, egy néhány házból álló kis település, amely régen uradalmi, majd kolhozmajor volt, és ahol lovakat tartottak.

Népnévi eredetű helységnevek: Köztudomású, hogy népnévről csak akkor neveznek el helységet, ha valamilyen idegen népcsoport települ le más nép közé. A népnevekből alakult helységneveknek három típusát szokás elkülöníteni: pusztai népnév, népnév *-i* képzővel, és népnév + utótag (KRISTÓ 58). Ezek közül az első két típusra van példa a vizsgált területen: *Beregszász* (1247/1271/1507/1643: *Luprechzaza*: GYÖRFFY I: 532, uo: 1284: *Beregzaza*) és *Sárosorosi* (1260: *Vruzy*: GYÖRFFY I: 546) neve. KÁLMÁN BÉLA megemlíti, hogy a német nyelvű szászokról zárt településben nem neveztek el községet, de az elszórt telepek kaphattak ilyen nevet. Így jött létre *Beregszász* neve is, a XII. sz.-ban Lampert herceg által betelepített szászokról (KÁLMÁN 1996: 148). *Oroszi* pedig a borzsovai vár szomszédságába letelepített szláv katonákról kapta a nevét.

Egyházi nevek: Az egyházi nevek besorolásánál MEZŐ ANDRÁSNAK az eljárását követtem, aki szerint „egyházinak tekinthető minden olyan helységnevé, amelyben nyelviileg kifejeződik valamilyen egyházi építményre vagy ezek részeire (esetleg ezek hiányára), az egyház tiszteleti nevére, az egyházhoz tartozó személyekre való utalás” (MEZŐ 1997: 245). Az általa felállított típusok közül kettőre találtam példát:

Az egyházi épületekre, építményekre utaló helységnevek: *Harangláb* (14. sz.: *Harangláb* (az adat közlése nélkül): CSÁNKI I: 415; 1520: *Haranglaab*: ComBer. 53).

Az egyházhoz tartozó személyekre utaló helységnevek: *Csonkapapi* (1311: *Keralpopa*, 1404: *Papy locus*, de l. 1553: *Chonka-Papy*: ComBer.) valószínűleg egyházi birtok volt. A középkorban elpusztult *Kis-Bereg* kolostorának egykori lakóira emlékezett *Alsőremete* (1610: *Remethe*: ComBer.) és a szomszédos *Felsőremete* (1881: *Felső-Remete*, 1910: *Felső Remete*: ComBer.) neve.

2. Személynévi eredetű helységnevek

Pusztai személynév helységnevként: KNEZSA ISTVÁN szerint: „Pusztai személynévvel való helynévadás módja Közép-Európában jellegzetesen magyar sajátosság, mert sem a szlávoknál, sem a németeknél, sem a románoknál kétségtelenül kimutatni nem lehet. Ez a névadási mód nyilván ősi sajátossága a magyarságnak, amit az őshazából hozott magával. Megvan ugyanis a törökben is...” (KNEZSA 1943: 126). Ekkor ugyanis az állandó vándorlásból adódóan egy-egy személy megtalálása sokkal könnyebb volt, mint a területé, ezért a tulajdonos nevét azonosították a hellyel. „Mivel a Kárpát-medencében

a IX. század végétől, a magyar honfoglalástól más nomád nép nem élt, az ilyen, pusztaszemélynévből eredő nevek bármilyen nyelvből való volt is a személynév (keresztnev), csak magyarok által adott falunév lehetett, magyar települést jelenthetett” (HAJDÚ 1994: 58). A pusztaszemélynevekből alakult helységnevek a honfoglalás időszakában az egyik legerősebb típust alkották. A beregszászi járási falvaknál is uralkodó ez a névadási mód: *Asztély* (1359: *Aztei*: KállOkl. 2: 77), *Badaló* (1226: *Bodolou*: VárReg. 335.; 1280: *Budulou*: GYÖRFFY I: 528), *Balazsér* (1323: *Balasey*: GYÖRFFY I: 529), *Bátyú* (1270/1272/1476: *Bacy*: GYÖRFFY I: 530; 1285/1358: *Batew*: SztP. KritJ. 3: 365), *Bene* (1337/1359: *Bene* GYÖRFFY I: 530), *Borzsova* (1200: *Borsoa*, 1213: *Borsoha*, 1214: *Borsua*: ComBer.), *Déda* (1353: *Deda*: AnjouOkm. 6: 82), *Gecse* (1360: *Gwrche*: GYÖRFFY I: 539), *Gút* (1312: *Guth*: GYÖRFFY I: 540; 1398: *Kys-Guth*, 1463: *Nag Guth*; 1942: *Kétgút*: Hnt. 1944, 659), *Halábor* (1300: *Harabur*: GYÖRFFY I: 540, 1553: *Halabor*: Dézsm. 145), *Hetyen* (1270/1272/1393: *Heytin*: GYÖRFFY I: 541), *Kaszony* (1332–5: *Kozun*: GYÖRFFY I: 542), *Kisbégány* (1641: *Kis Begány*: ComBer.), *Nagybégány* (1332–5: *Bygan*, *Beken*: GYÖRFFY I: 530, 1397: *Noghbejan*: ZsigmOkl. I: 548), *Nagybakta* (1232: *Bagotha*, 1327: *Baccha*: ComBer.), *Nagy muzsaly* (1232/1360: *Muse*: GYÖRFFY I: 546), *Tiszacsoma* (1327: *Chama*: GYÖRFFY I: 538). Ide tartozik az 1957-ben Beregszászhoz csatolt *Bulcsu* (1321: *Bolchouu*: GYÖRFFY I: 536) község neve is. Meglepő a személynévekből keletkezett helységnevek nagy száma. Feltűnő, hogy sok szláv eredetű személynév vált településnévvé. Ez azonban – mint a fenti idézetekből is láthatuk – nem jelenti egyúttal azt is, hogy a névadók is szlávok voltak. Valószínűleg a közvetlen kapcsolat miatt a magyarok közül is sokan viseltek szláv eredetű nevet, és ez a magyarázat a jelenségére.

Családnévből alakult helységnevek: Újabb keletkezésű falvak. A betelepítések nyomán uradalmi tanyanevekből jöttek létre. Korábbi tulajdonosaik nevét viselik, ez vált helységnévvé: *Hunyadi*, *Badó*, *Tasnád*.

Birtoklást kifejező helységnevek: Nagyon gyakran előforduló eset, hogy a település birtokosáról nyeri a nevét. Egykori tulajdonosának emlékét őrzi *Csetfalva* (1341: *de villa Chet*: DocVal. 86, 1408: *Chetfalwa*: KárOkl. I: 544) és *Rafajnaújfalu* (1482: *Rafajna*: CSÁNKI I: 419). A *-falva*, *-laka*, *-földa* utótagú nevek a XIII. századtól terjedtek el. Ezek a falvak is ekkoriban keletkezettek, mert korábban a legtöbb esetben az *-i* képzővel fejezték ki a birtoklás tényét. Az utóbbi esetre is található példa: *Makkosjánosi* (1321: *Ivanosy*: GYÖRFFY I: 542). KÁLMÁN BÉLA ebbe a csoportba sorolja a népnévből keletkezett *-i* képzős helységeket is (KÁLMÁN 1996: 156). Ebben az esetben *Sárosoroszi* ide is besorolható.

II. Szláv eredetű nevek

A magyar eredetű nevek mellett előfordulnak nem magyar névadással keletkezett helységnevek is. Három ilyen példa található a járásban. Mindhárom település a cseh-szlovák korszakban jött létre: *Szoboda* tkp. 'Szabadság' (1939: *Svoboda*: Bp.-i Közlöny, 1939: *Nagybakos*: uo.). A több tanyából létrejött település nem valamelyik „alkotórészének” a nevét vette fel, hanem a hatóságok teljesen motiválatlan, szimbolikus nevet adtak neki. A 40-es években a magyar hatóságok új névvel látták el. A hozzátartozó egyik tanya (*Bakostanya*) után *Horthyfalva*-nak, majd *Nagybakos*-nak nevezték el, de csak ideiglenesen, mert a szovjet hatóságok visszaadták ezt a nevét. *Kastanove* 'Gesztenyes' 1927 előtt telepített ruszin település *Som* mellett. Az egykori *Lónyay-tanya*-n hoz-

ták létre (BOTLIK–DUPKA 115). *Danilovka* kis falu Bátyútól délre. Személynévi eredetű, az ukrán *Danilo* névből, jelentése 'Daniloé, Danilo birtoka'.

Megvizsgálva a települések neveinek eredetét, arra a következtetésre jutottam, hogy a Beregszászi járás települései közül a legtöbbször a neve magyar névadással keletkezett, s csak 3 falunak van olyan neve, amely nem a magyar lakosságtól származik. Amíg a magyar nevek közül mindegyik népi eredetű név, addig a szláv nevek hivatalos névadás útján jöttek létre a múlt század 20-as éveiben. Ezek a települések korábban nem léteztek, így nem volt magyar nevük sem, a legtöbb esetben csak tanyának nevezték (s nevezik ma is) ezeket, hiszen uradalmi tanyák, majorságok voltak. A magyar névadással keletkezett nevek közül a legnagyobb csoportot a puszták személynevekből létrejött helynevek alkotják. Körülbelül a nevek fele keletkezett ilyen úton. De található példa a vizsgált területen szinte az összes jellemző magyar helységnevadási típusra. Nincs viszont szentekről elnevezett település, sem törzsnévi eredetű. Ez utóbbi oka az lehet, hogy a terület birtokbavétele jóval a honfoglalás után kezdődött meg, valószínűleg a XI. században. Bereg megye azután is a legritkábban lakott megyék közé tartozott. A tiszaháti rész a XIII. században magyar lakosságú volt, a mocsaras síkság és a hegyek alja vegyesen szláv és magyar. Ruszin települések ezen a vidéken ekkor még nem jöttek létre. A magyar nevek többségéről is a XII–XIII. században keletkezett okiratok szólnak először, de alakjukból kikövetkeztethető, hogy korábban keletkeztek. A magyar nevek évszázadokon keresztül öröklődtek, a lakosság folytonossága nem szakadt meg. Más nemzetiségek betelepülése is csak a XX. században erősödött fel. A korábban betelepülőket a magyar lakosság asszimilálta. Ma azonban néhány, egykor magyar településen már az ukrán lakosság van többségben (Kovácsó, Alsóremete, Felsőremete).

A falvak természetes fejlődésével párhuzamosan a nevek is változáson mentek át. Új település létrejöttével általában a szomszéd falu nevét vették át valamilyen előtaggal (*Kisbégány* : *Nagybégány*, *Alsóremete* : *Felsőremete*, *Bereg* : *Beregújfalú*). Sok név egyedüli volt az országban, ami magyarázza, hogy a helységnevrendezés során egyetlen falunak sem kellett teljesen megváltoztatni a nevét, és csak 10 alkalommal kellett valamilyen megkülönböztető jelzőt tenni a nevek mellé. A Beregszászi járás helységnevei tehát egyértelműen igazolják, hogy névadóik és első lakóik magyarok voltak, hiába próbálják egyes ukrán „tudósok” ennek az ellenkezőjét bizonyítani. A falvak nagy részében még ma is a magyarok vannak többségben, de az elvándorlás miatt kérdéses, hogy meddig. De ez már egy másik probléma.

Hivatkozott irodalom:

- BEREGSZÁSZI ANIKÓ 1997. Magyar helységnevek Kárpátalján a nyelvi tervezés türében. In: *Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai*. Szerk. HAJDÚ MIHÁLY–B. GERGELY PIROSKA. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 209. sz. Budapest–Miskolc. 356–361.
- BÍRÓ ANDOR 1993. *Kárpátalja földrajzi neveiről*. Az Ungvári Hungarológiai Intézet tudományos gyűjteménye. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest.
- BOTLIK JÓZSEF 2000. *Egestas Subcarpathica*. Hatodik Síp Alapítvány, Budapest.
- ComBer. = GEORG HELLER 1983. *Comitatus Bereghiensis*. München.
- GYÖRFFY GYÖRGY 1963. *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza* I. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- HAJDÚ MIHÁLY 1994. *Magyar tulajdonnevek*. Budapest.

- KÁLMÁN BÉLA 1996. *A nevek világa*. IV. átdolgozott kiadás. Debrecen,
- KISS LAJOS 1980. *Földrajzi nevek etimológiai szótára* I–II. kötet. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- KNIEZSA ISTVÁN 1943. *Keletmagyarország helynevei. Magyarok és románok*. Budapest.
- KRISTÓ GYULA 1976. Adalékok korai helyneveink tipológiájához. *Acta Historica*. Szeged.
- LEHOCZKY TIVADAR 1881–82. *Bereg vármegye monographiája* I–III. kötet. Ungvár.
- LIZANEC PÉTER 1990. Helységnevek Kárpátalján. *Ung-vidéki Hírek*. 1990. december 25.
- MEZŐ ANDRÁS 1982. *A magyar hivatalos helységnévadás*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- MEZŐ ANDRÁS 1997. Az „egyházi” helységneveink típusai. In: *Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai*. Szerk. HAJDÚ MIHÁLY–B. GERGELY PIROSKA. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 209. sz. Budapest–Miskolc. 244–248.
- DR. ORTVAY TIVADAR 1882. *Magyarország régi vízrajza a XIII. sz. végeig* I. kötet. Budapest.

SEBESTYÉN ZSOLT

TISZAMOGYORÓS KÜLTERÜLETI HELYNEVEI

A helynévgyűjtések fontosságát valamennyi e témával foglalkozó munka hangsúlyozza, kiemelve azt, hogy a XX. század második felében zajló társadalmi, művelődési és gazdasági változások a korábbi, sokszor több száz éves dűlőnevek eltűnését eredményezték, ezért rendkívül fontos a még (emlékezetben) élő nevek összegyűjtése; a tudomány szempontjából ez – BENKŐ LORÁND szavaival – „múlhatatlan tudományos szükségesség” (BENKŐ 1970: 11). Ezzel magam is szembesültem szülőfalum helyneveinek gyűjtése közben. Sokszor már az idősebb adatközlők sem ismertek olyan dűlőneveket, amelyek a források tanúsága szerint a XIX. században még biztosan élők voltak. A fiatalabb generáció pedig a földtől, a mezőgazdasági munkától való eltávolodása következtében egyre kevesebb helynevet ismer és használ.

Az ÖRDÖG FERENC által évtizedeken át irányított helynévgyűjtő mozgalom szép eredményeket könyvelhet el: ma már elmondható, hogy „Magyarországon nincsen olyan megye, amelyben ne gyűjtötték volna össze, ne adták volna ki a földrajzi neveket, illetőleg ne foglalkoznának gyűjtésükkel, helyszíni ellenőrzésükkel vagy éppenséggel kiadásukkal” (ÖRDÖG 1997: 383). Természetesen a feladat korántsem tekinthető befejezettnek, még sok járás helynévanyaga vár összegyűjtésre vagy megjelentetésre. Jelen feldolgozással kívánom köszönteni ünnepeltünket, s egyben hozzájárulni a helynévgyűjtő munkához egy eddig még nem publikált település helyneveinek elemzésével.

A feldolgozott helynévanyagot Szabolcs-Szatmár-Bereg megye északi csücskében, az ún. Tisza-könyökben fekvő Tiszamogyorós községben gyűjtöttem össze, törekedve a ma használatos és az emlékezetben még élő helynévanyag teljes körű számbavételére. A feldolgozáshoz felhasználtam a különböző történeti források (oklevelek, térképek) adatait is. A kataszteri térképek (OL S 79. 1852, 1904) mellett szép és értékes adatokat találtam a XVIII–XIX. századi kézíratos térképeken is (OL S 12. Div. XI. No. 126/b. 1782; SzSzBmL. T 27. 1807; T 351. 1870). A ma már nem használt, csak térképekről vagy